

zejména, aby činilo z L. do V. aspoň 6 Kč, z L. do J. aspoň 12 Kč a z V. do J. aspoň 6 Kč. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů :

Nelze přisvědčiti mínění žalované firmy, že ujednání o úpravě sazby autobusové dopravy aspoň na dvojnásobek jízdného na příslušné trati železnice, je pro skutečnou nemožnost plnění pro žalovanou firmu neplatné (§ 1447 obč. zák.). Šlo by tu o dodatečnou subjektivní nemožnost plnění, kterou opřela žalovaná především o to, že se proti stavu z roku 1921 po případě 1923 podstatně změnila hospodářské, peněžní a dopravní poměry, jakož i o to, že byla zákonem o silničním fondu ze dne 14. července 1927, č. 116 Sb. z. a n. zavedena daň z jízdních lístků. Než na tuto nemožnost se nemůže žalovaná důvodně odvolávat, poněvadž v roce 1923, tedy nedlouho po skončení světové války v době nejistých hospodářských poměrů mohla žalovaná počítati s možnou a pro ni nepříznivou změnou existujících právních poměrů. To měla míti žalovaná tím spíše na zřeteli, když podstoupila zajisté dosti značné finanční závazky ujednáním ze dne 1. prosince 1932 stanovené, které měly, podobně jako nárok touto žalobou uplatňovaný, za účel jednak zabezpečiti právní předchůdkyni žalobcově výnos místní dráhy za to, že předchůdkyně ta souhlasila s udělením autodopravní koncese (srv. rozh. č. 15092 Sb. n. s.), jednak zabezpečiti ji proti finančním ztrátám hrozícím jí z nastávající nové konkurence s autobusovou dopravou a učiniti ji naopak schopnou soutěže se žalovanou. Proto žalovaná nemůže důvodně poukazovati na ustanovení § 914 obč. zák. ani se ve svůj prospěch dovolávat zásady vyslovené v rozhodnutích č. 1680 a 6928 Sb. n. s. o zjednání hospodářského souladu mezi plněním žalobcovým a vzájemným plněním žalované firmy, ježto v případech řešených v uvedených rozhodnutích šlo o úpravu hospodářských důsledků smluv uzavřených v roce 1908 a 1893, tedy již dávno před světovou válkou, kdy hospodářské změny, jež povstaly po rozvratu vyvolaném světovou válkou, byly pro každého naprosto nepředvídatelné. Nebylo též na místě užití zásady vyslovené v § 915 obč. zák., když závazek o stanovení dvojnásobku jízdného byl zcela přesně vzájemnou úmluvou stran stanoven. Co se pak týká daně z jízdních lístků, jež činí podle dovolatelčina tvrzení asi 24% z hrubého jejího příjmu a jež by prý mohla hospodářskou prosperitu jejího podniku ohroziti, anebo učiniti tím jeho provoz nerentabilním (srv. rozh. č. 15702 Sb. n. s.), tu by nešlo o nějakou změnu hospodářských poměrů, nýbrž o zatížení žalované jako poplatnice zdaněním, tedy veřejnoprávním břemenem, jehož se nemůže, chce-li autodopravní podnik provozovati, dovolávat jako hospodářské nemožnosti plnění ve smyslu § 1447 obč. zák.

Čís. 16116.

Právní povaha ujednání mezi prodátelem a kupitelem o převzetí povinnosti zaplatiti dávkou z přírůstku hodnoty nemovitosti.

Dotčené ujednání jest zpravidla pokládati za zvláštní samostatné ujednání, jež není nutně podstatnou, neoddelitelnou součástí kupní

(trhové) smlouvy, nýbrž jejímž právním důvodem jest převzetí plnění (§ 1404 obč. zák.), a byla-li již prodatelem zaplacená, i nárok na náhradu nákladů (§ 1042 obč. zák.). Neplatnosti ujednání o plnění řečené dávky se lze domáhati bez zřetele na sjednanou trhovou smlouvu.

Převzal-li kupitel při sjednání trhové smlouvy závazek k zaplacení dotčené dávky jen následkem ujištění prodatelova, že dávka ta bude činiti jen určitou výši, není kupitel povinen zaplatiti vyšší dávku, než jakou mohl slušně předpokládati podle toho, o čem jej prodatel ujistil.

(Rozh. ze dne 20. května 1937, Rv I 1936/35.)

Srov. rozh. č. 2553, 2616, 3977, 8966, 9695, 10632, 14126 Sb. n. s.

Podle přednesu žaloby prodali žalobci manželé Hynek a Marie K. žalovanému trhovou smlouvou ze dne 23. dubna 1929 hostinec č. p. 75 v D. V. za určitou smluvenou trhovou cenu a žalovaný se mimo jiné zavázal zaplatiti dávku z přírůstku hodnoty, která bude žalobcům z řečeného prodeje vyměřena. Dávka ta byla pak vyměřena částkou 4.777 Kč 80 h a žalobci ji sami zaplatili. Domáhají se proto na žalovaném náhrady zaplacené částky v uvedené výši. Proti žalobě namítl žalovaný: Žalobce Hynek K., který jednal i za žalobkyni, při vyjednávání podmínek kupní smlouvy výslovně prohlásil, že dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí bude činiti nejvýše 150 až 200 Kč, že nic nevydělal, že co vydělal, to prostavěl a že dá na to účty. Jenom následkem uvedeného prohlášení vzal žalovaný dávku z přírůstku hodnoty na sebe a teprve, když řečená dávka byla vyměřena, shledal, že byl uveden žalobci v podstatný omyl, který zaviniili žalobci tím, co právě uvedeno, a též tím, že žalobce Hynek K. prohlásil, že ví, jak to s tou věcí je, když sám koupil hostinec od P. a sám zaplatil dávku z přírůstku hodnoty, že však mu (žalovanému) bylo při ujednání žalobcem zatajeno, že vydělal 26.000 Kč, z nichž byla vyměřena dávka ve výši 18%. Žalobci doznali, že bylo učiněno při vyjednávání podmínek kupní smlouvy prohlášení, že dávka z přírůstku hodnoty bude činiti nejvýše 150 až 200 Kč, že žalobce Hynek K. prohlásil, že nic nevydělali a že co vydělali, to prostavěli, a že když sami žalobci koupili hostinec od P-ové, že vzali dávku z přírůstku hodnoty na sebe a zaplatili 76 Kč. S o u d p r v é s t o l i c e vyhověl žalobě jen co do částky 200 Kč s přísl., kdežto co do zbývající části žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d uznal zcela podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d, zrušiv rozsudky obou nižších stolic, uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y :

Mylně má dovolací soud za to, že nelze ujednání při koupi nemovitosti, že má obecní dávku z přírůstku hodnoty zapraviti kupitel, pokládati v souzené věci za zvláštní ujednání pro sebe, nýbrž za podstatnou součást smlouvy trhové, patřící neoddělitelně k jejímu obsahu, ježto se o řečenou dávku zvětšuje vlastně trhová cena. Kupní smlouvu jest pokládati po právu za hotovou již shodným projevem vůle obou

stran o předmětu a ceně prodávané věci (§ 1053 obč. zák.), předpokládajíc, že si smluvci nevyhradili ještě nějakou úmluvu o dalších podmínkách kupu (rozh. č. 9695 Sb. n. s.), anebo nepoložili-li na př. takovouto další úmluvu za podmínku platnosti nebo za výslovný předpoklad platnosti kupní smlouvy podle § 901 obč. zák. Je proto pro perfekci smlouvy tržové zpravidla nezávažné, nebylo-li ujednáno neb do- saženo dohody o jiných náležitostech kupu než o předmětu a ceně věci, zejména o tom, kdo má hraditi dávku z přírůstku hodnoty nemovitosti, převodní poplatky, kterým dnem mají na kupujícího přejíti daně, veřejná břemena a užívání, jak se má zapraviti tržová cena, stala-li se dohoda o převzetí knihovnických dluhů po případě o jejich depuraci a podobně (rozh. č. 2616, 3977, 8966, 9695 a j. Sb. n. s.). Ujednání o převzetí povinnosti k zaplacení dávky z přírůstku hodnoty, která jinak podle zákona stihá prodatele, spočívá, jak dovodil nejvyšší soud již v rozhodnutí č. 2553 Sb. n. s., na právním důvodu převzetí plnění (§ 1404 obč. zák.), a když dávka byla žalobcem již zaplacená, také na právním důvodu podle § 1042 obč. zák. (srv. plen. rozh. č. 10632 a rozh. č. 14126 Sb. n. s.). Zakládá se tedy na právním důvodu zcela odlišném od důvodu založeného na kupní smlouvě (§ 1062 obč. zák.), a jest proto řečené ujednání zpravidla pokládati za ujednání zcela zvláštní, podrobené co do své platnosti všeobecným předpisům o smlouvách a právních jednáních vůbec, obsaženým v hlavě 17. druhého dílu obč. zák., kteréžto ujednání po právní stránce není nezbytně součástí kupní smlouvy a jež může proto ve sporech stihnouti různý osud (rozh. č. 14126 Sb. n. s.). V souzeném případě plyne ze skutkového přednesu obou sporných stran, že vycházely z toho, že se při koupi nemovitosti, o niž jde, nestala nějaká zvláštní, samostatná úmluva, jež by byla neoddělitelnou částí kupní smlouvy, neboť žádná ze stran netvrdila, že by jinak bez dojednání úmluvy o zaplacení dávky nebylo došlo k uzavření kupní smlouvy. Odvolací soud také nijak blíže neodůvodnil, proč má za to, že (právě) v souzeném případě patří dotčená úmluva neoddělitelně k obsahu smlouvy tržové, když přece uváděný jím důvod o faktickém zvětšení tržové ceny platí podle povahy věci při převzetí dávky k placení kupitelem jako pouhý hospodářský důsledek onoho převzetí všeobecně. Pochybil proto odvolací soud, vyslovil-li v důsledku shora uvedeného svého mylného právního stanoviska dále názor, že by žalovaný, aby s úspěchem mohl uplatňovati neplatnost ujednání, o něž tu jde, pro tvrzený podstatný omyl, musil namítati neplatnost celé smlouvy kupní s důsledky podle § 877 obč. zák. a vrátiti, co na základě této smlouvy přijal, t. j. koupenou nemovitost. V souzeném případě dlužno se proto obíratí platností ujednání, o něž tu jde, zvláště bez zřetele na uzavřenou kupní smlouvu. V tom směru však nabídl žalovaný ve sporu při roku konaném dne 27. listopadu 1934 důkazy o tvrzení, že placení dávky z přírůstku hodnoty na sebe převzal jenom následkem prohlášení prvního žalobce Hynka K., že dávka z přírůstku hodnoty činí nejvýš 150 až 200 Kč, že on (první žalobce) nic nevydělal a co vydělal, to prostavěl, že dá na to žalovanému účty, že ví, jak to

s tou věcí je, když sám koupil onen hostinec od P-ové a sám zaplatil dávku z přírůstkem, že však Hynek K. (prvý žalobce) mu při ujednání zatajil, že vydělal 26.000 Kč, z nichž byla vyměřena dávka ve výši 18%. O těchto skutečnostech však první soudce hledě na částečné doznání obsahu shora uvedeného tvrzení žalovaného žalobci, kteří také v odvolání výslovně uplatňovali, že neuznali tvrzení žalovaného, že vzal jenom následkem prohlášení žalobce Hynka K. dávku na sebe a že byl žalobci o podstatě věci uveden v omyl, — důkazy nepřipustil, a je předčasný po případě i nesprávný názor odvolacího soudu, že žalovaný neprokázal, že by bez tohoto omylu k uzavření smlouvy vůbec nebylo došlo, že žalovaný nemohl bezpečně počítati s tím, že dávka bude vyšší než 200 Kč, a že nechtěl-li se zavázati k zaplacení celé dávky, měl ve smlouvě svou platební povinnost v tom směru do uvedené výše limitovati, a že zavázal-li se podle písemného znění kupní smlouvy k zaplacení dávky bez jakéhokoliv omezení, musí platiti žalobcům celý nedoplatek dávky, jak ho oni sami za něho vyrovnali, nechce-li se domáhati neplatnosti celé kupní smlouvy. Odvolací soud správně uvádí, že pohnutka při uzavírání smlouvy nemá významu, není-li »výslovně«, t. j. zřejmě a zřetelně, buďsi tedy výslovně, nebo mlčky podle § 863 obč. zák. položena za podmínku, a není-li prokázáno, že byla pohnutka taková rozhodující pro uzavření smlouvy (rozh. č. 426, 987, 6368 Sb. n. s.), neboť pak pohnutka náleží k smluvnímu obsahu a omyl v ní je omylem ve smluvním obsahu (rozh. č. 12067 Sb. n. s.), aplikuje však tuto zásadu nesprávně na uzavření celé kupní smlouvy, t. j. na uzavření obou ujednání, jak smlouvy kupní, tak i smlouvy o převzetí plnění dávky, v jejich nedělitelné souvislosti. V tom však nemá pravdu, když platnost ujednání o plnění dávky jest posuzovati, jak shora vyloženo, v souzeném sporu zcela samostatně. Je proto odůvodněna i výtká vadnosti řízení, že nebylo doplněno řízení provedením důkazů, nabídnutých žalovaným v hořejším směru, jež by v případě jich úspěchu mohly vyloučit platební povinnost žalovaného za vyšší dávku, než jakou mohl žalovaný slušně předpokládati podle toho, o čem jej žalovaný ujistil. Bylo proto podle § 510 c. ř. s. zrušiti rozsudek soudu odvolacího, a ponežď bez řízení před prvním soudem nelze věc učiniti zralou k rozhodnutí, i rozsudek prvního soudu a věc tomuto soudu vrátiti, aby řízení v naznačeném směru doplnil a rozepři znova rozhodl.

Čís. 16117.

Odpovědnost podnikatele autobusové dopravy za řidiče autobusu a poškození vzešlé cestujícím, nezastavil-li autobus na místě určeném jako zastávka, nýbrž na místě nebezpečném, ohrožujícím bezpečnost cestujících při vystupování. Pokud lze přičítati i cestujícím spoluzavinění na svém úrazu.

(Rozh. ze dne 20. května 1937, Rv I 2252/35.)

Žalobce se na žalovaném řidiči autobusu československých státních drah a na Československém státu domáhá náhrady škody, kterou utrpěl při vystupování z autobusu u obce Ch. Soud první stolice uznal